

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Ali YERLİKAYA** tarafından Anayasa'nın 98. İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

C. Otlu
Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

Türkiye’de kalış hakkı bulunmayan ve ülkesine geri gönderilecek kişilerden haklarında idari gözetim kararı verilenlerin tutulduğu yerler olan Geri Gönderme Merkezleri, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile Adana, Ağrı, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bayburt, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Edirne, Erzurum, Gaziantep, Iğdır (Geçici), İstanbul (Binkılıç-Çatalca-Tuzla-Arnautköy, Arnautköy Geçici), İzmir, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Malatya (2 Adet), Muğla, Niğde, Şanlıurfa ve Van illerinde açılmıştır. Geri Gönderme Merkezleri’nde acil ve temel sağlık hizmetlerinin ücretsiz verilmesi gerektiği, göçmenin yakınları, noter ve avukatı ile görüşme yapabilmesinin sağlanacağı ve ilgili kurumların temsilcilerinin bu merkezleri ziyaret edebilecekleri kanunla düzenlenmiştir.

Bilindiği gibi 31 Ekim 2024 tarihinde Çatalca Geri Gönderme Merkezi’nde bulunan kadınların şiddet gördüklerini ifade ederek, demir parmaklıklara vurmaya başladıkları ve “bize yardım edin, kadına şiddete hayır” diye bağırdıkları basında yer almıştır. GGM’lerde, hukuksuz bir şekilde gözetim altında tutulan göçmen kadınların sağlık, hukuki destek ve çeviri hizmetlerine erişim gibi haklarının engellendiği, sistematik olarak kötü muameleye, işkenceye, cinsel saldırı tehditlerine ve ayrımcılığa maruz kaldıkları, temel insan haklarından mahrum bırakıldıkları iddia edilmektedir. Ayrıca göçmen kadınların yetersiz beslendiği, sağlıklı gıdaya erişemedikleri, hijyen olmayan fiziki koşullarda bulundukları, temizlik malzemesi verilmeden temizlik yapmaya zorlandıkları, sağlık hakkını kullanamadıkları, hakaret ve baskılarla karşı karşıya kaldıkları belirtilmektedir. Standardı 50 kişi olan yerde en az 100 kişi kalmaktadır. Geri gönderme merkezlerinde göçmen kadınların zorla "gönüllü geri dönüş" belgelerini imzalamaya zorlandıkları konusunda da açıklamalar vardır. İnsanlık onuruna aykırı uygulamalara maruz kalan göçmen kadınlara bir de “gönüllü geri dönüş” belgesini imzalatmak ciddi bir insan hakları ihlali göstermektedir. Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşmenin 33. maddesi ile düzenlenen geri göndermeme ilkesi taraf devletleri bağlayıcı bir hükümdür. Geri göndermeme

ilkesi Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda kapsamı genişletilmiş, hiç kimseye işkence ve insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemeyeceği hükme bağlanmıştır. GGM'ler demokratik kitle örgütü temsilcilerine, kamuoyunun denetimine, avukatlara dahi kapalıdır. Erkek şiddetine maruz kaldığı için şikayetçi olan Azerbaycanlı S.Y. örneğinde olduğu gibi çoğu göçmen kadın, erkek şiddetine karşı GGM'ye götürülme riski bulunduğu ve fail cezasızlıkla ödüllendirildiği için hakkını dahi arayamamaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Geri gönderme merkezlerinde göçmen kadınların yaşadığı hak ihlalleri Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir?
- 2- Geri gönderme merkezlerinde göçmen kadınlara yönelik işkence, kötü muamele, cinsel saldırı tehditleri ve zorla "gönüllü geri dönüş" belgelerini imzalatma iddialarına ilişkin etkin soruşturma yürütülmekte midir?
- 3- Geri gönderme merkezlerinde kadınların sağlıklı gıdaya, sağlık hizmetine ve hijyen ortama erişimleri sağlanacak mıdır?
- 4- Bakanlığınız verilerine göre geri gönderme merkezlerinde kaç göçmen kadın kalmaktadır? Son beş yılda kaç göçmen kadın sınır dışı edilmiştir? Kaç göçmen kadının hukuki durumu gönderildiği ülkesinde takip edilmektedir?
- 5- Geri gönderme merkezine gönderileceği için erkek şiddeti gören göçmen kadınların hak arama mücadelesi nasıl sağlanacaktır?
- 6- Geri gönderme merkezinde görevini kötüye kullanıp, hukuksuz işlemler ve uygulamalarda bulunan kamu görevlileri için açılmış soruşturmalar var mıdır?
- 7- Geri gönderme merkezlerindeki göçmen kadınların hak ihlali yaşamamaları için bu merkezlerin bağımsız denetimlerinin yapılması sağlanacak mıdır?